МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор із науково-педагогічної роботи
_____ Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Психологія інклюзивної освіти

PSYCHOLOGY OF INCLUSIVE EDUCATION

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

тип дисципліни варіативна

мова викладання українська

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни *«ВК Психологія інклюзивної освіти»* скерована на підготовку фахівців усіх галузей знань усіх спеціальностей.

« 30 » вересня 2025 р. 19 с.

Розробник: *Шапочка Катерина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ВК Психологія інклюзивної освіти» розглянуто на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти*
Протокол № 3 від « 01 » жовтня 2025 р.

В.о. завідувачки кафедри *Катерина ШАПОЧКА*

Проєкт робочої програми навчальної *«ВК Психологія інклюзивної освіти» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського*
Протокол № 1 від « 14 » жовтня 2025 р.

Голова *Людмила ХРЯЩЕВСЬКА*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ВК Психологія інклюзивної освіти» погоджено з навчальним відділом*

Начальник відділу *Андрій ЛАБАРТКАВА*

Робочу програму навчальної дисципліни *«ВК Психологія інклюзивної освіти» затверджено Навчально-методичною радою НУК*
Протокол № 8 від « 29 » жовтня 2025 р.

Голова НМР НУК *Сергій СЛОБОДЯН*

© НУК, 2025
© Шапочка К.А., 2025

ЗМІСТ

Вступ 4

1. Опис навчальної дисципліни 5

2. Мета вивчення навчальної дисципліни 6

3. Передумови для вивчення дисципліни 6

4. Очікувані результати навчання 6

5. Програма навчальної дисципліни 6

6. *Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування* 11

7. Форми поточного та підсумкового контролю 11

8. Критерії оцінювання результатів навчання 15

9. Засоби навчання…. 15

10. Рекомендовані джерела інформації 16

Анотація

Одним із стратегічних завдань реформування освіти в Україні є удосконалення підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Дисципліна «Психологія інклюзивної освіти» посідає чільне місце в системі підготовки фахівців у галузі спеціальної освіти, сприяє оволодінню загальнопредметними та фаховими компетенціями.

Навчальна дисципліни має тісні міждисциплінарні зв'язки з педагогічною деонтологією, риторикою, культурою мовлення корекційного педагога, спеціальною та порівняльною психологією, університетськими студіями.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивне навчання, інклюзивна освіта, інклюзивний підхід, інтеграція, психологія.

Abstract

Improvement of specialists' training in higher educational institutions is one of the strategic tasks of education reform in Ukraine. Discipline "Psychology of Inclusive Education" occupies a leading place in the system of training of specialists of special education. The academic discipline has close interdisciplinary connection to pedagogical deontology, rhetoric, speech culture of correctional teacher, special and comparative psychology, university studios.

Key words: psychology, inclusion, inclusive learning, inclusive education, inclusive approach, integration.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Усі галузі знань</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 2</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 5</td><td>4-й</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Електронний адрес РПНД на сайті Університету

Індивідуальне науково-дослідне завдання
–

Загальна кількість годин – 150</td><td rowspan="9">Усі спеціальності</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>7-й</td><td>7-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>0 год.</td><td>0 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2;

самостійної роботи студента – 6</td><td rowspan="6">Освітній рівень:
першій (бакалаврський)</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: комбінована</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: оволодіння студентами компетентностями щодо концептуальних засад інклюзивної освіти, особливостей психофізичного розвитку дітей з особливими потребами, основних принципів і технологій організації взаємодії в умовах інклюзивної освіти.

Завдання курсу:

- Оволодіння студентами категоріально-термінологічним апаратом психології

інклюзивної освіти;

- Засвоєння змісту основних принципів та цінностей інклюзивної освіти;
- Оволодіння знаннями щодо міжнародного та національного законодавства у сфері інклюзивної, зарубіжного досвіду;
- Засвоєння основних принципів та технологій організації освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти;
- Розвиток професійних знань та умінь щодо роботи з дітьми з особливими потребами.

Передумови для вивчення дисципліни:

Передумов для вивчення дисципліни немає.

Вивчення навчальної дисципліни не передбачає формування та розвиток у студентів програмних результатів навчання через належність дисципліни до категорії вибіркових. Під час опанування матеріалами курсу студенти матимуть можливість оволодіти такими компетенціями:

Компетентність у сфері міжнародного та національного законодавства про інклюзивну освіту, здатність збагачувати досвід інклюзивної освіти в Україні та інших державах світу;

Компетентність у сфері концептуальних засад інклюзивної освіти (здатність розуміти значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклюзивному середовищі; знання і розуміння концепцій, теорій, принципів інклюзивної освіти; здатність розуміти основні положення інклюзивної освіти);

Компетентність у розумінні, сприйманні та виявленні етичних норм поведінки відносно осіб з особливими освітніми потребами, толерантного ставлення до дітей з ООП, недопущення дискримінації;

Компетентність щодо володіння базовими уявленнями про категорії осіб з особливими освітніми потребами, які є суб'єктами інклюзивної освіти; закономірностей та особливостей їх розвитку та особливостей супроводу;

Компетентність у використанні дослідницьких навичок з вивчення актуальних проблем розвитку інклюзивної освіти в сучасному світі; здатність володіти сучасними уявленнями про принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; здатність використовувати професійно-профільовані знання у здійснені інформаційної роботи серед населення з питань корекційної та інклюзивної освіти.)

1. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Modul 1.

Content module 1.Philosophy of inclusive school, discussion of inclusive education.

Topic1. Inclusive education: pragmatic definition, questions, concerns, beliefs and practical advice on inclusive education

Topic 2. Foreign experience in the implementation of inclusive education / Implementation of the basic principles of inclusive education in Europe.

Topic 3. Inclusive education in Ukraine, problems and ways to solve them.

Content module 2. Inclusive education in developed countries of the world and countries of the post-Soviet space

Topic 4. The formation and development of inclusive education in Western European countries

Topic 5. The formation and development of inclusive education in North American countries.

Topic 6. Inclusive trends in the development of the education system in the post-Soviet countries.

Content module 3. Psychological support of inclusive education

Topic 4. The urgency of the problem of psychological and pedagogical support of children with special educational needs in secondary schools

Topic 5. Algorithm of psychological support of education and development of children

with special educational needs in a secondary school.

Topic 6. The role of a psychologist in working with a child with mental and physical disabilities. The role of a practical psychologist in shaping the attitude to the child in inclusion.

Content module 4. Resource opportunities for inclusive and special education.

Topic 8. Social education of children in an inclusive education Social education of preschool children and ways to overcome prejudice against children with special needs.

Topic 9. The role of the family in the process of integrating a child with special educational needs into the socio-cultural environment. Parents and inclusion: examples of true pedagogical partnership.

Topic 10.. The problem of establishing humane, partnership relations between all participants in the educational process in an inclusive education.

Content module 5. A child with special needs as a subject of inclusive education

Topic 13. Children with special educational needs: features of psychophysical development

Topic 14. Technology of using the International Classification of Functioning, Disability and Health of Children and Adolescents (ICF-DP) in education to determine a child's special educational needs

Topic 15. Socialization of a child with special educational needs: an individual approach and stages of socialization

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Філософія інклюзивної школи, обговорення інклюзивної освіти.

Тема1. Інклюзивна освіта: прагматичне визначення, запитання, побоювання, переконання та практичні поради щодо інклюзивної освіти

Література: [1], стор. 16–32; [2], стор. 12–17.

Тема 2. Стратегія міжнародного законодавства.

Література: [1], стор. 32–48; [2], стор. 27–31.

Тема 3. Інклюзивна освіта в Україні, проблеми та шляхи їх вирішення.

Література: [1], стор. 158–172; [2], стор. 22–31.

Змістовний модуль 2. Інклюзивна освіта в розвинених країнах світу та країнах пострадянського простору

Тема 4. Становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Західної Європи

Література: [1], стор. 50–76;

Тема 5. Становлення та розвиток інклюзивної освіти в країнах Північної Америки.

Література: [1], стор. 76-106

Тема 6. Інклюзивні тенденції розвитку системи освіти в країнах пострадянського простору.

Література: [1], стор. 106-142

Модуль 2

Змістовний модуль 3. Психологічний супровід інклюзивної освіти

Тема 7. Актуальність проблеми психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах

Література: [1], стор. 142–158; [2], стор. 36–48.

Тема 8. Алгоритм психологічного супроводу навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому навчальному закладі.

Література: [24], стор. 477-483

Тема 9. Роль психолога в роботі з дитиною з психофізичними вадами. Роль практичного

психолога у формуванні ставлення до дитини в інклюзії.

Література: [1], стор. 142–158; [2], стор. 36–48.

Змістовний модуль 4. Ресурсні можливості інклюзивної та спеціальної освіти.

Тема 10. Соціальне виховання дітей в умовах інклюзивної освіти Соціальне виховання дітей дошкільного віку та шляхи подолання упередженого ставлення до дітей з особливими потребами.

Література: [20], [31], [40], [45]

Тема 11. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в соціокультурне середовище. Батьки та інклюзія: приклади справжнього педагогічного партнерства.

Література: [2], стор. 63–81.

Тема 12. Проблема налагодження гуманних, партнерських стосунків між усіма учасниками навчально-виховного процесу в умовах інклюзивної освіти.

Література: [17], [17], [20], [23]

Змістовний модуль 5. Дитина з особливими потребами як суб'єкт інклюзивної освіти

Тема 13. Діти з особливими освітніми потребами: особливості психофізичного розвитку

Література: [23], стор. 74–83.

Тема 14. Технологія використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП) в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини

Література: [23], стор. 83–94.

Тема 15. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами: індивідуальний підхід та етапи соціалізації

Література: [23], стор. 94 – 101.

4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**
Content module 1.Philosophy of inclusive school, discussion of inclusive education.										
Topic1. Inclusive education: pragmatic definition, questions, concerns, beliefs and practical advice on inclusive education	10	2	2		6	10				10
Topic 2. Foreign experience in the implementation of inclusive	10	2	2		6	10	2			8
Topic 3. Inclusive education	10	2	2		6	10		2		8

in Ukraine, problems and ways to solve them.										
Разом за змістовим модулем 1	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**2**	**2**		**26**
Content module 2. Inclusive education in developed countries of the world and countries of the post-Soviet space										
Topic 4. The formation and development of inclusive education in Western European countries	10	2	2		6	10		2		8
Topic 5. The formation and development of inclusive education in North American countries.	10	2	2		6	10				10
Topic 6. Inclusive trends in the development of the education system in the post-Soviet countries.	10	2	2		6	10				10
Разом за змістовим модулем 2	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**		**2**		**28**
Content module 3. Psychological support of inclusive education										
Topic 4. The urgency of the problem of psychological and pedagogical support of children with special educational needs in secondary schools	10	2	2		6	10				10
Topic 5. Algorithm of psychological support of education and development of children with special educational needs in a secondary school.	10	2	2		6	10				10
Topic 6. The role of a psychologist in working with a child with mental and physical disabilities. The role of a practical psychologist in shaping the attitude to the child in inclusion.	10	2	2		6	10	2			8
Разом за змістовим модулем 3	**30**	**6**	**6**		**18**	**30**	**2**			**28**
Content module 4. **Resource opportunities for inclusive and special education**										
Topic 8. Social education of children in an inclusive education Social education of preschool children and ways to overcome prejudice against children with special needs.	10	2	2		6	10				10
Topic 9. The role of the family in the process of	10	2	2		6	10				10

integrating a child with special educational needs into the socio-cultural environment. Parents and inclusion: examples of true pedagogical partnership.										
Topic 10.. The problem of establishing humane, partnership relations between all participants in the educational process in an inclusive education.	10	2	2		6	10				10
Разом за змістовим модулем 4	**30**	**6**	**6**		**18**	30				**30**
Content module 5. A child with special needs as a subject of inclusive education										
Topic 13. Children with special educational needs: features of psychophysical development	10	2	2		6	10	2			8
Topic 14. Technology of using the International Classification of Functioning, Disability and Health of Children and Adolescents (ICF-DP) in education to determine a child's special educational needs	10	2	2		6	10				10
Topic 15. Socialization of a child with special educational needs: an individual approach and stages of socialization	10	2	2		**6**	10		2		8
Разом за змістовим модулем 5	**30**	6	6		18	30	2	2		26
Разом за курсом	150	30	30		60		6	6		138

5. Теми практичних анять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин ДФН	Кількість Годин ЗФН
Content module *1.* **. The philosophy of inclusive school, discussion of inclusive education.** .			
1	**Тема 1.** Inclusive education: pragmatic definition, questions, concerns, beliefs and practical advice on inclusive education	2	
2	**Тема 2.** Inclusive education: International Law Strategy.	2	
3	**Тема 3.** Inclusive education in Ukraine, problems and ways to solve them.	2	2
Content module 2. Inclusive education in developed countries of the world and countries of the post-Soviet space			
	Topic 4. The formation and development of inclusive education in Western	2	2

	European countries		
	Topic 5. The formation and development of inclusive education in North American countries.	2	
	Topic 6. Inclusive trends in the development of the education system in the post-Soviet countries.	2	
Content module 3. Psychological support of inclusive education			
	Тема 4. The urgency of the problem of psychological and pedagogical support of children with special educational needs in secondary schools	2	
	Тема 5. Algorithm of psychological support of education and development of children with special educational needs in a secondary school.	2	
	Тема 6. The role of a psychologist in working with a child with mental and physical disabilities. The educational needs of children with hearing impairments and the deaf can best be met in general education classes.	**2**	
Content module 4. Resource opportunities for inclusive and special education.			
	Тема 7. The role of a practical psychologist in shaping the attitude to the child in inclusion.	2	
	Тема 8. Social education of children in an inclusive educationSocial education of preschool children and ways to overcome prejudice against children with special needs.	2	
	Тема 9. The role of the family in the process of integrating a child with special educational needs into the socio-cultural environment. Parents and inclusion: examples of true pedagogical partnership.	2	
	Тема 10. The problem of establishing humane, partnership relations between all participants in the educational process in an inclusive education	2	
Content module 5. A child with special needs as a subject of inclusive education			
	Topic 13. Children with special educational needs: features of psychophysical development	2	
	Topic 14. Technology of using the International Classification of Functioning, Disability and Health of Children and Adolescents (ICF-DP) in education to determine a child's special educational needs	2	
	Topic 15. Socialization of a child with special educational needs: an individual approach and stages of socialization	2	2
	Всього:	30	6

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

підготовка до практичних занять – ***2-4 год. / 1 заняття***;

підготовка мультимедійної презентації до доповіді – ***10 год. / 1 роботу;***

підготовка до контрольних заходів – ***15 год. / 1 захід***

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних робіт	60	88

2	Мультимедійна презентація/проєкт	10	20
3	Підготовка до контрольних заходів	20	30
4.			
	Разом	90	138

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Словесні, наочні, практичні, практико-теоретичні, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні Технології: здоров'язбережувальні, інформаційно-комунікаційні, комунікативно-мовленнєві, соціально-комунікативні, розвивальні, діагностичні, пропедевтичні, особистісно зорієнтовані, диференційованого навчання, методики виховного спрямування

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

• Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint –Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

ІІ. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

Засобами діагностики та демонстрування результатів навчання є: поточне усне опитування, поточні письмові самостійні роботи, контрольні роботи, тестові технології, презентації, проекти, підсумкова комплексна контрольна робота.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Для оцінки знань, умінь і навичок студентів при вивченні даного курсу використовуються наступні методи контролю: фронтальне опитування, письмове опитування, практичні заняття, контрольні роботи, творчі завдання, реферати.

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, проектні (самостійні роботи), реферат, контрольна робота (максимально 85 балів) й оцінки за контрольну роботу (максимально 15 балів).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Усні відповіді на семінарських заняттях	**Критерії оцінювання**
4	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
3,5	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
2	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
1,5	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 24/36 балів (1 модуль – 24б., 2 модуль - 36 б. ДФН), (ЗФН).

Самостійна (проектна) робота	**Критерії оцінювання**
36/30/24/16	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
30/24/18/12	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
24/18/13/8	Студент виконує роботу з порушенням установленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
18/13/8/4	Студент виконує роботу з порушенням установленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.
9/6/4/1	Студент виконує роботу з методичної допомоги викладача на кожному етапі проведення експериментів.
0	Студент не виконує роботи.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30/16 балів (1 модуль – 30 б., 2 модуль 16 б. ДФН) (36, 24 відповідно ЗФН).

Контрольна робота	Критерії оцінювання
ДФН/ЗФН 16	Робота виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного характеру, правильно ідентифікує технологію і правильно виявляє неточності в тексті. Бал знижується в разі наявності орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН/ЗФН 15-12	Робота представлена з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності, студент правильно ідентифікує технологію профайлінгу і правильно структурує хід виявлення брехні в тексті, проте допускається помилок шляхом упущення кількох відповідних маркерів. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН/ЗФН 11-7	Робота виконана з огріхами в описі технології профайлінгу, проте безпомилково виконано завдання I та II рівнів складності. В такій роботі завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН/ЗФН 6-5	Робота виконана з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (II рівень складності) та значними огріхами в описі технології профайлінгу (III рівень складності). Завдання щодо детекції брехні тексті виконано неправильно або не виконано взагалі. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН/ЗФН 4–1	Робота містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів складності або незначну кількість помилок у завданнях I та II рівнів складності та відсутності виконання завдань III рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
0	Робота не виконувалася.
	Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 16 балів (для ДФН/ЗФН)

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Модуль 1		
Практичні заняття	6х4 бали = 24 балів	3х4 бали = 12 балів
Самостійна (проектна) робота	2х30 балів = 60 балів	2х36 балів = 72 балів
Контрольна (письмова) робота	1х16 балів= 16 балів	1х16 балів = 16 балів
Всього	100 балів	100 балів
Модуль 2		
Практичні заняття	9х4 бали = 36 балів	3х4 бали = 12 балів
Самостійна (проектна) робота	3х16 балів = 48 балів	3х24 балів = 72 балів
Контрольна (письмова) робота	1х16 балів = 16 балів	1х16 балів = 16 балів
Всього	**100**	**100**
Разом:	**(100х2)/2**	

8. Критерії оцінювання результатів навчання

	Денне відділення		Заочне відділення	
	Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
Модуль1.				

ЗМ 1	Т1	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	
	Т2	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	4
	Т3	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	
		Самостійна робота	30	Самостійна робота	36
ЗМ 2	Т4	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	4
	Т5	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	4
	Т6	Відповідь на семінарському занятті	4		20
		Самостійна робота	30	Самостійна робота	36
		Контрольна робота	16	Контрольна робота	16
Модуль 2					
ЗМ 3	Т7	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	4
	Т8	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	
	Т9	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	
		Самостійна робота	16	Самостійна робота	24
ЗМ 4	Т10	Відповідь на семінарському занятті	4		
	Т11	Відповідь на семінарському занятті		Відповідь на семінарському занятті	4
	Т12	Відповідь на семінарському занятті	4		
		Самостійна робота	16	Самостійна робота	24
	Т13	Відповідь на семінарському занятті	4		4
	Т14	Відповідь на семінарському занятті	4	Відповідь на семінарському занятті	

	Т15	Відповідь на семінарському занятті	4		
		Самостійна робота	16	Самостійна робота	24
		Контрольна робота	16	Контрольна робота	16
Підсумковий контроль		Залік		Залік	
Сума			**(100х2)/2**		**(100х2)/2**

7. Рекомендована література

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про вищу освіту» // Документ 2145-VIII, чинний, поточна редакція— Редакція від 09.08.2019, підстава - 2745-VIIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.
2. Закон України «Про загальну середню освіту» - Документ 651-XIV, чинний, поточна редакція — Редакція від 09.08.2019, підстава - 2745-VIII. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14.
3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, 2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
4. Інструктивно–методичні рекомендації МОН щодо організації інклюзивного навчання в закладах освіти. Режим доступу: https://mon.gov.ua/ua/osvita/inklyuzivne– navchannya/dlya–fahivciv/metodiki–inkluzia.
5. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, 1960. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174
6. Конвенція про права дитини, 1989. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
7. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, 1966. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
8. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. К. : 2018. 252с.
9. Наказ «Про затвердження Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти» (Документ z0945-18, чинний, поточна редакція — Прийняття від 01.08.2018). – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0945-18#n20.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 року N 545 «Про затвердження положення про інклюзивно-ресурсний центр». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545–2017–п
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2017 N 88 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88–2017–п
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. N 88 «Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2018 році». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki–pitannya– vikoristannya– subvenciyi–z–derzhavnogo–byudzhetu–miscevim–byudzhetam–na–nadannya– derzhavnoyi– pidtrimki– osobam–z–osoblivimi–osvitnimi–potrebami–u–2018–roci
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2018 р., N 22 «Про підвищення оплати праці педагогічних працівників. Режим доступу : https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro– pidvishennya–oplati–praci–pedagogichnih–racivnikiv

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872

«Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах», із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 588 від 09.08.2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872–2011–п

15. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : постанова Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу

: http://www.mim.hneu.edu.ua/wp–content/uploads/ 2015/10/НРК.pdf.

16. Про затвердження та введення в дію Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти : наказ МОН України №600 від 01.06.2016 р. [Електронний ресурс].– Режим доступу : http://old.mon.gov.ua/ ua/about

Базова

17. Бовкуш К.П. Готовність педагога до інклюзивної освіти // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – №4 (48). – С. 3–9.

18. Вавіна Л. Створення інноваційного навчально-виховного середовища як головна умова комплексної реабілітації дітей із розладами зору // Дефектологія. – 2001. – № 4. – С. 11-13.

19. Демченко І. І. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього вчителя початкових класів до професійної діяльності в умовах інклюзивної освіти : автореф… дис. на здобуття наукового ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти», 13.00.03 «Корекційна педагогіка»; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2016. – 46 с.

20. Етика спілкування з людьми з інвалідністю [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://naiu.org.ua/useful/etika–spilkuvannya/.

21. Захарчук М. Є. Проблеми формування професійної компетентності викладача в умовах впровадження інклюзивної освіти в Україні [Електронний ресурс] / М. Є. Захарчук. – Режим доступу : http://gnpu.edu.ua/files/naukovi% 20chitanny/pedagogika/ZaharchukKluchkovska.

22. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник. [кол. авторів: Байда Л. Ю., Красюкова-Еннс О. В., Буров С. Ю., Азін В. О., Грибальський Я. В., Найда Ю. М.]; за заг. редакцією Байди Л. Ю., Красюкової-Еннс О. В. – К., 2012. – 216 с.

23. Інклюзивна освіта: навчальний посібник.- Київ Ж ТОВ «Агенство «Україна», 2019. – 300с.

24. Карсканова С.В. Готовність педагогів до реалізації програми інклюзивної освіти / Актуальні проблеми практичної психології. Збірник наукових праць. Частина І. – Херсон, ПП Вишемирський В. С., 2012 р. – С. 477-483.

25. Канадсько-український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.education– inclusive.com/shho–take–inklyuziya.

26. Колупаева А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : [монографія] / Колупаєва А.А. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.

27. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод.посіб. / А. А. Колупаєва. – К. : 2008. – 126 с.

28. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. - К: « А. С. К. », 2012. - 308 с.

29. Косарєва Г. М. Основи формування інклюзивної компетентності майбутніх вихователів дошкільних закладів / Г. М. Косарєва // Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 65. – С. 330–335.

30. Шапочка К.А. Методичні рекомендації з дисципліни *«Інклюзивна освіта»*. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2020. 137 с.

31. *Шапочка К.А.* Роль батьків в інклюзивному навчанні дітей з особливими освітніми потребами. Тези Сучасні технології розвитку людини в інтегрованому

суспільстві: Матеріали ІІ міжнародної науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 15 травня 2018 р. / За заг. ред. А. М. Старєвої; упоряд. О. А. Шевченко, В. В. Мельніченко, С. В. Кандюк-Лебідь. Миколаїв: Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В., 2018. С. 266–269. . (у співавторстві Курчатова А.В.)

32. *Шапочка К.А.* Formation of students preparedness to professional activity in conditions of preschool inclusive education **(англійською мовою)** стаття Journal of Exceptional People Vol.1, Number 14, 2019. P. 17–28. URL : http://jep.upol.cz/2019/Journal-of-Exceptional-People-Volume1-Number14.pdf (у співавторстві Курчатова А.В.)

33. *Шапочка К.А.* The training of future educators of preschool educational institutions to work in the conditions of inclusive educational environment **(англійською мовою)** стаття Danish scientific journal DSJ 2019. Vol.2. № 22. P. 55–58. URL : http://www.danish-science.org/wp-content/uploads/2019/05/DSJ_23_2.pdf (у співавторстві Трифонова О.С.)

34. *Шапочка К.А.* Formation of inclusive values as development of democratic values / formation of inclusive values is democratic society development стаття **(Web of Science)** AI- AmazoniaInvestiga.2020.Vol. 9 No 29 P. 107–115 (ISSN2322-6307-Colombia-WoS). https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1375/1226 **(WoS)** (у співавторстві Stepanova T.,Vdovychenko R.,Shapochka K., BabaianYu., Ivanets N.)

Допоміжна

35. Ленів З. Особливості реалізації інклюзії та підготовки відповідних фахівців: проблеми, досвід, перспективи // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Серія 19 : корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – Вип. 28. – С. 119–125.

36. Логопедична онлайн-служба «Коректолог» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://korektolog.com.

37. Луценко І. В. Організаційно-педагогічні умови діяльності асистента вчителя в інклюзивному навчальному закладі : автореф. дис… на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спец. : 13.00.03 «Корекційна педагогіка» / І. В. Луценко; Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. – К. , 2017. – 20 с.

38. Методичні рекомендації для розроблення профілів ступеневих програм, включаючи програмні компетентності та програмні результати навчання / пер. з англ. Національного експерта з реформування вищої освіти Програми Еразмус+, д–ра техн. наук, проф. Ю. М. Рашкевича. – К. : ТОВ «Поліграф плюс», 2016. – 80 с.

39. Методичні рекомендації щодо організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах у 2015–2016 навчальному році. – Режим доступу : mirrvopsi.at.ua/Metodrecomend/inkluz.doc.

40. Миронова С.П. Робота фахівців з сім’ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами // Актуальні питання корекційної освіти. Випуск N 9. 2017.

41. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник]. – Кам’янець-Подільський, 2016. – 164 с.

42. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. К. : 2018. 252 с.

43. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії, 27–28 жовтня 2016 року; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла

Коцюбинського зб. тез доповідей / ред. кол. В. В. Засенко, А. А. Колупаєва, Н. І. Лазаренко, З. П. Ленів. – Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2016. – 416 с.

44. П’яткова Т. Розвиток інклюзивної компетентності вчителя : швейцарський досвід [Електронний ресурс] / Т. П’яткова. – Режим доступу : http:// www. deseco. admin. Ch.

45. Підготовка педагогічних кадрів до роботи з різними категоріями дітей: виклики та можливості : матеріали міжвузівської (заочної) науково-практичної конференції (Хмельницький, 28 лютого 2018 року). – Хмельницький : ПП «А.В.Царук», 2018. – С. 135–138.

8. Інформаційні ресурси

- www.nmc.io.ippo.kubg.edu.ua
- www.ussf.kiev.ua
- www.naiu.org.ua
- http://ispukr.org.ua/